

Летась "К" чарговы раз узнімала праблему развіцця харавых спеваў у Беларусі. Не сакрэт, што на пэўным этапе мы пачалі страчваць назапашаныя раней традыцыі, людзі сталі менш спяваць — больш проста слухаць запісы. А калі і спрабуюць да іх далучыцца, дык — скокамі, а не спевамі. Скарачэнне музычных заняткаў у агульнаадукацыйным працэсе, скасаванне былых школ з эстэтычным і харавым ухіламі, большая прага да сольных эстрадных выступленняў — усё гэта таксама не павялічыла зацікаўленасці харавым мастацтвам. Але ўзнятыя праблемы не засталіся незаўважанымі нашымі чытачамі: мы атрымлівалі водгукі, тэлефанаванні з падзякамі за такія публікацыі. Новую хвалю грамадскай увагі да харавых спеваў узняло нядаўняе, на пачатку года, узнагароджанне спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва знамага харавога майстра краіны — загадчыка кафедры харавога і вакальнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, прафесара, заслужанага дзеяча адукацыі Беларусі Альбіны Пякуцька. Таму, вяртаючыся да тэмы, публікуем некаторыя з атрыманых нам рэальных прапановаў наконт таго, як замацаваць адраджэнне цікавасці да сумеснага харавога музыцыравання.

лым харавым парыве. Мы іх, вядома, падтрымалі, да вялікай радысці саміх дзяцей. Трэба было бачыць, з якой увагай новаспечаныя "артысты хору" сачылі за дырыжорам, як уступаліся ў стэвы суседзяў-партнёраў!..

Шкада, што ўсяго гэтага "не заўважыла" тое ж тэлебачанне: гэўна, каб там прайшла адпаведная рэклама (але яна, вядома, каштуе немалых грошай), людзей на такое свята харавой песні сабралася б куды больш...

Цікавую прапанову, скіраваную на адраджэнне традыцый побытавых сумесных спеваў, дастаў па электроннай пошце Павел Дубадзел:

"...Традыцыі застольных спеваў былі неад'емнай часткай славянскага побыту і прайшлі праз стагоддзі. Цяпер славяне не спяваюць, як у былыя часы, ці спяваюць вельмі рэдка. За святочным сталом чуюцца хіба адно: "Давайце вып'ём!"... А

Эфект нечаканасці "на гарачае"?

Рэйтынг харавога абруса!

У прыватнасці, Святлана Баёва, кіраўнік хору Мазырскага дзяржаўнага каледжа, заклікае часцей праводзіць харавыя "з'езды", можа, прымяркуюцца іх да дзяржаўных святаў і фестываляў, каб мелі большы рэзультат.

"...Мы жывём у Гомельскай вобласці, на Мазырычыне. Харавыя калектывы не часта прыязджаюць да нас з канцэртамі, ды і мы самі не маем фінансавых магчымасцей гастраліаваць так, як хацелася б: вывесці кудысьці немаленькі па колькасці ўдзельнікаў творчы калектыв не так проста. І тое, што знаходзяцца ініцыятывы людзі ды дзяржаўныя ўстановы, зацікаўленыя ў пашырэнні харавога руху ў нашай краіне, не можа не радаваць. Мы з цэлымі і ўдзячнасцю згадваем колішняе харавое свята "Гучаць у песні Шырмавай і Колас, і Купала", зладжанае ўвосень аддзелам культуры адміністрацыі Першамайскага раёна г. Мінска. Такія мерапрыемствы вельмі карысны для выхавання дзяцей, пашырэння вучэбнага і канцэртнага рэпертуару, наладжвання кантактаў з іншымі харавымі калектывамі. Нягледзячы на дрэннае надвор'е ды стомленасць дарогай (мы ехалі начным цягніком), ад паездкі ў сталіцу ў нас засталіся самыя яркія і шчаслівыя эмоцыі. Уразіла і агульная колькасць удзельнікаў свята, і зладжанасць яго арганізацыі. Цяжка пераацаніць вопыт спеваў у вялікім харавым калектыве, дзе кожны ўкладае свой голас у агульную скарбонку гучання. Таму вельмі хацелася б, каб падобныя мерапрыемствы працягваліся — у той або іншай форме..."

Калектыву ліст прыйшоў ад удзельнікаў народнага хору "Нёман" Старасвержанскага цэнтра культуры, што на Стаўбіоўшчыне:

"...Наш хор — адзін з найстарэйшых. Першыя звесткі пра яго з'явіліся амаль сто гадоў таму, у 1916-м. А першыя публічныя выступленні, па словах самога Рыгора Шырмы, адбыліся ў 1927 годзе, на Каляды. Званне "народны" наш калектыв атрымаў у 1978-м і з таго часу годна пацвярджае яго. Летась у ліпені, да прыкладу, мы былі на Рэспубліканскім харавым фестывалі "Спеўнае поле" і атрымалі дыплом II ступені. У верасні, у Дзень горада Мінска, выступалі ў скверы Янкі Купалы, ля Нацыянальнай бібліятэкі. Пазнаёмліся з цудоўнымі харавымі калектывамі з Іродна і Маладзечна. Але ж нам, як і іншым падобным згуртаванням, хацелася б мець больш запрашэнняў на фестывалі ды конкурсы, бо толькі там можна шмат убачыць, пачуць, павучыцца. Ці не прыспеў час пашырыць кола такіх мерапрыемстваў? Іх карысць для папулярнасці харавых спеваў — несумненна. І праходзіць яны могуць цягам ледзь не ўсяго цёплага сезона..."

Атрымалі мы водгук і ад Ліліі ды Аляксея Мальчэвічаў — кіраўнікоў Узорнага хору "Чароўнасць" Дзіцячай музычнай школы мастацтваў г. Барысава:

"...Мы часта выступаем на прадпрыемствах, у арганізацыях нашага горада. І бачым, з якім захапленнем людзі слухаюць харавыя спевы. Але ў час выступленняў на адкрытым паветры неаднойчы звярталі ўвагу на тое, што многія папросту не ведаюць, як сябе паводзіць, як рэагаваць на тое, што, маўляў, стаяць дзеці і спяваюць. Хтосьці імкнецца нас папросту абмінуць — на ўсялякі выпадак, не разумеючы, што адбываецца. І калі мы ўсё ж запрашалі такіх мінакоў спыніцца, паставіць сваіх дзетак бліжэй, каб ім было добра бачна, дык са здзіўленнем заўважалі, з якой зацікаўленасцю ўсе пачынаюць слухаць. Напрыканцы ж канцэрта некаторыя падыходзяць і запытаюць, у колькі гадоў і куды прывесці сваіх дзяцей, каб тыя таксама займаліся спевамі.

Хочам падзякаваць аддзелу культуры Барысаўскага райвыканкама, дзе заўсёды з разуменнем ставяцца да ўдзелу нашага

"...Традыцыі застольных спеваў былі неад'емнай часткай славянскага побыту і прайшлі праз стагоддзі. Цяпер славяне не спяваюць, як у былыя часы, ці спяваюць вельмі рэдка. За святочным сталом чуюцца хіба адно: "Давайце вып'ём!"... А між тым, пакуль мы задушэўна спяваем працяглыя песні, кілішкі не ўзімаем. Але ж карысць ад такіх спеваў — не толькі ў своеасаблівай "барацьбе з п'янствам".

хору ў канцэртах і фестывалях, прадастаўляюць транспарт. І калі ўвосень мы выступалі ў Мінску, у парку Чалюскінцаў, нас папросту апанавалі вясельныя пары. Нашы дзеці спявалі, а тыя танчылі пад харавыя спевы. Фатаграфы потым прываліся, што ў іх практыцы такога яшчэ не было. Яны ледзь пастывалі рабій эксклюзіўныя кадры з нязмушанымі, радаснымі тварамі, у жывым руху, а не адно ў застылым пазіраванні, як гэта бывае звычайна. Раптам падумалася: можа, мы яшчэ і новую традыцыю закладаем? Вяселле заўсёды суправаджалася песнямі, але калі шчасця маладым жадаюць дзеці, у гэтым ёсць і нейкі сімвалічны сэнс..."

А як былі ўзрушаны бацькі нашых дзяцей! Некаторыя прыязджалі ўсім сем'ямі, здымалі выступленне на стужку для сямейных архіваў. Многія ледзь не ўпершыню задумаліся, чаму нашы дзеці сёння ведаюць так мала простых песень, якія можна спяваць усім разам — у класе, школе, на адпачынку. Ім нават давялося раскаваць, як мы, нашы бацькі і бабулі-дзядулі разам спявалі ля вогнішча, на туркестанскіх злётах, у п'янерскіх лагерах, "на бульбе" ў студэнцкую пару.

Яшчэ больш запамінальным стала сумеснае выступленне ўсіх удзельнікаў харавога свята ля Нацыянальнай бібліятэкі. Усе разам спявалі "Мой родны кут" Ігара Лучанка, і наш хор апынуўся акурт ля слухачоў. А тыя не разгубіліся і пачалі прасіць нас "з'яднацца" з дзецьмі ў агу-

між тым, пакуль мы задушэўна спяваем працяглыя песні, кілішкі не ўзімаем. Але ж карысць ад такіх спеваў — не толькі ў своеасаблівай "барацьбе з п'янствам".

Здаровы, жыццесцявардзальны змест народных песень і тых, што былі да іх далучаны, закладае маральныя асновы, мацуе духоўнасць тых, хто іх слухае ды спявае. Застольныя спевы звязваюць нас з далёкімі продкамі, не дазваляюць забыцца на свой род і гісторыю. Спевы, калі хочаце, — гэта глыбінная, карэнная ідэалогія любога народа. Яны захоўваюць пераемнасць пакаленняў, умацоўваюць сям'ю: старэйшыя задаюць тон, малодшыя — вучацца, а ўсім разам трэба дасягнуць зладжанасці, акардынаванасці дзеянняў.

Карацей, доказы на карысць такіх спеваў можна доўжыць. І, што цікава, з імі ўсе згодныя. Дык чаму ж мы не спяваем? Можа, яшчэ і таму, што не ведаем тэжстаў?

Раней, калі песні гучалі паўсоль, іх словы запаміналіся аўтаматычна. Сёння ж іх трэба, атрымліваецца, завучваць спецыяльна. Хто ж гэта будзе рабіць? Вось і маем тое, што маем.

Дык можа, крыху дапамагчы тым, хто не супраць заспяваць? Зборнікі песень тут не падыходзяць. Што з таго, што будзе адзін такі асобнік на ўсю кампанію? Ці іх трэба будзе адразу купляць "у камплекце"? Прапаную іншы варыянт: змяшчаць своеасабліваю "шпаргалку" непафрэдна на абрусе. А чаму б і не? Думаю, такія сувеніры будзь карыстацца попытам. Гэўна, ёсць сэнс асаіць выпуск такіх абрусаў, упрыгожаных словамі нашых песень, на беларускіх тэкстыльных прадпрыемствах — пакуль гэта не зрабілі за нас тыя ж кітайцы, якія, дарэчы, вельмі хутка рэагуюць на спажывецкі попыт у любой сферы..."

Прапанова і сапраўды слушная. Але, думаецца, яе можна было б ўдасканаліць. Да прыкладу, замест абруса — набор сурвэтак. Тады і песень можна больш ахапіць, і эфект нечаканасці прадугледзець. Прышлі госці, як звычайна, паесці ды выпіць, а тут раптам, пасля чарговай стравы, сурвэтка падаюць "на гарачае"! Можа, і сапраўды трэба задумацца, як лепш рэалізаваць гэтую ідэю? Чакаем вашых прапановаў!

Падрыхтавала Надзея БУНЦЭВІЧ

Добрушчына: новыя аб'екты аграгарадкоў

Дапамог абласны бюджэт

Пад час святкавання 75-годдзя Гомельскай вобласці, 25 студзеня, у аграгарадку "Кругавец-Калініна" Добрушскага раёна пасля грунтоўнай рэканструкцыі адкрыліся сельскага дома культуры. У аграгарадку пражывае каля тысячы чалавек, таму падзея сталася адной са знакавых у гісторыі паселішча.

Рэканструкцыя ўстановы распачалася ў 2008 годзе. На будаўніча-мантажныя і аддзелачныя работы са сродкаў абласнога бюджэту было накіравана больш за мільярд рублёў.

У Кругавец-Калінінскім СДК працуе восем клубных фарміраванняў, у тым ліку пяць дзіцячых.

Іх наведвае больш за шэсцьдзесят вяскоўцаў. Тут неўзабаве размесціцца і сельская бібліятэка з кніжным фондам больш чым у 11 тысяч экзэмпляраў. 520 аграгарадоцкіх чытачоў застануцца задаволены новымі ўмовамі бібліятэчнага абслугоўвання.

Рыгор КОЗЫРАЎ, начальнік аддзела культуры Добрушскага райвыканкама

На здымку: Новы СДК у аграгарадку "Кругавец-Калініна" адкрываюць намеснік начальніка ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Наталля Дзегялевіч і старшыня раённага Савета дэпутатаў Аляксандр Барскоў.

Навагрудчына: бібліятэчная акцыя

Раённы супер чытач

Студзеньскімі днямі ў Навагрудскай цэнтральнай раённай бібліятэцы адбылася ўрачыстая цырымонія ўзнагароджання лепшых чытачоў мінулага года па дзесяці намінацыях. У мерапрыемстве прынялі ўдзел намеснік старшыні Навагрудскага райвыканкама Алена Ермакова, старшыня раённага Савета дэпутатаў Сяргей Мішарын, начальнік мясцовага аддзела культуры Наталля Жышко.

У намінацыі "Верны сябра бібліятэкі" перамогу атрымала Дар'я Аляксеўна Цырыбка. Цягам 44 гадоў яна з'яўляецца актыўнай чытачкай Любчанскай гарпясёлкавай бібліятэкі. "Самы актыўны наведвальнік" — вучаніца Кашалеўскай сярэдняй школы Юлія Жыдко. Летась яна наведвала Каменскую сельскую бібліятэку аж 79 разоў! "Прыхільнікам галіновай літаратуры" стала Ксенія Малішэўская з Гарадзечанскай сельскай бібліятэкі. За мінулы год дзяўчынка прачытала 98 кніг; кожная трэцяя з іх — галіновая.

Сапраўдным "Аматарам гісторыі" з'яўляецца Людміла Радзюк, якая за тры апошнія гады прачытала 122 гістарычныя кнігі. "Патрыётам беларускай кнігі" названы Павел Мантуш — чытач Пятрэвіцкай сельскай бібліятэкі: яго фармуляр

зафіксаваў 30 прачытаных беларускамоўных кніг. У намінацыі "Містэр-дэтэктыў" перамог Валянцін Сільвановіч, чытач Асташынскай сельскай бібліятэкі-клуба, які за мінулы год прачытаў 97 дэтэктываў. "Міс Фэн-тазі" стала Юлія Шаўцова, чытачка навагрудскіх Цэнтральнай раённай і Гарадоцкай дзіцячай бібліятэк, вучаніца мясцовай гімназіі...

А суперчытачом стала Святлана Марчынская з Ацімінаўскай СБ. У 2012 годзе яна прачытала 170 кніг і 58 часопісаў. Сярод дзяцей суперчытачом названы Юрыі Багелі — чытач Навагрудскай гарадской дзіцячай бібліятэкі і вучань Навагрудскай школы № 5. Яго рэкорд — 84 кнігі.

Бібліятэкары горада і раёна бязмежна ўдзячныя спонсарам конкурсу. Сярод іх — навагрудскія хлебазавод (дырэктар — Андрэй Паркалаў), вінзавод (Алег Жэрнак), завод газавай апаратуры (Віктар Турлюк), індывідуальны прадпрыемальнік Ігар Ціс...

Нацыянальная бібліятэка Беларусі ў асобе дырэктара Рамана Матульскага правяла для суперчытачоў і лаўрэатаў намінацыі аглядавую экскурсію па НББ з наведаннем Музея кнігі.

Фаіна МАЛЮЖЭНЕЦ загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Навагрудскай ЦРБ

На здымку: прыз урачаецца юнаму суперчытачу Юрыю Багелю.